

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ITINERARI[I] || ITALIAE || RERVMQ. ROMANARVM || LIBRI
TRES ||**

Schottus, Franciscus

Antverpiae, 1600

Ferraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70633)

lo dependentia prospectantur, à fronte in septentrionem ac orientem: à dextris autem ad meridiem, nebulis obductum Adriaticum pelagus à longè videtur Alpes & Apenninum attingere, vbi Italiæ latitudinem à tergo hic oblique transcurrit Senogalliam & Anconam vsque. Hisce tribus limitibus decem milium (vt Polybius asserit) stadiorum conclusi Galliæ Cisalpinæ campi regis fluuiorum Eridani amniumque plurium ramis, atque mæandris intersecti & irrigati, mirificum ex alto præbent spectaculum; nam Ferrariam, Mantuam, Imolam, Mirandulam, aliasque circumiacentes vrbes celebres multas prospicere hinc licet, quibus subiecti campi, tanquam rosis aut floribus pulchris sparsim distinguuntur, & ornantur.

FERRARIA

Resplendet, Padi ad ripam ab Oriente & meridie posita, pulchris & egregiis ædificiis, peramplis, & apertis plateis: quarum præcipuas Leonellus Marchio primùm coctis lateribus strauit. Magna pollet nunc temporis nobilium familiarum opulentia, atque ciuium locupletum frequentia; nec non celebris est gymnasio litterario publico disciplinarum omnium, à Friderico I. Imperatore Bononiensium in contumeliam instituto. Quamuis igitur non fumosis aut cariosis Troianorum, Græcorum, aut Romanorum imaginibus superbiat (nondum enim mille sunt anni, quòd primùm cingi muro cœperit, Imperatoris Mauricij auspiciis ab eius exarcho Smaragdo, vt Blondus & Volaterranus asserunt) tanta tamen in hunc vsque diem incrementa, principum suorum cura sumpsit, tantisque ornamentis expolita est, vt inter principes Italiæ ciuitates meritò non
postre-

postremum locum obtineat. Creuit enim mirificè sub inclyta gente Marchionum Atestinorum, maximè Nicolao tertio, & Hercule primo, tam opibus, quàm publicis ædificiis; adeo ut de huius vrbis laudibus non fictè, non ineptè poëta egregius Iulius Cæsar cecinerit:

*Inclyta que patulo fruitur Ferraria calo,
Reginas rerum limine ditat aquas:
Aurea nobilitas, studiorum nobilis ocij
Ingenia, audaci pectore prompta manus,
Magnanimique duces, genus alto à sanguine
Diuum.*

Sed hæc de Ferraria satis, quando de hac alij multò plura facundè & curiosè scripserint. Nuper anno MD. IX. XCVIII. Clementis VIII. Pont. Max. opera, Sedi Apostolicæ ditio illa est restituta.

Carthusianorum celebre hîc est cœnobiũ in septis; quod quidem sumptuosissimũ ædificium ante annos plus centum struxit & dotauit Borfius Nicolai F. Atestinus Marchio, & Ferrariæ regulus, vbi & sepulturam sibi instituit.

Spectari in primis merentur Palatij insignia atque regalia ornamenta: item noui castelli structuræ magnificæ & sumptuosæ: Bibliothecæ nouæ præparamenta eximia: magna videlicet veterum manuscriptorum librorum copia, atque rarissimæ antiquitatum reliquiæ, nimirum statuæ marmoreæ artificij singularis, signa, tabulæ, sigilla ærea, ac marmorea; item nummorum antiquissimorum & elegantissimorum ex auro, argento, & ære omnis generis: item gemmarum cælatarum capsulæ plurimæ, quæ toto quatrinduo exactè perlustrari non possent. Multa ex his collegit ad ornatum bibliothecæ Pyrrhus Ligorius, architectus ingeniosissimus, & antiquitatum studiosissimus, peritissimusque

musque vir. Inter cetera instrumentum hinc est Langebardicis literis peregrinis exaratum, ex antiquissimo volumine papyraceo descriptum, venditionis fundi cuiusdam cum designatis mansoribus (vt instrumenti ipsius verbis vtar) eorumque peculio; sinibus, terminis, limitibusque suis omnibus; & cum omni generaliter iure, instructu, instrumentoque suo Macinius emptoribus per æs & libram factæ cum subscriptionibus testium. Ex quo iuris antiqui formulæ, & vetustæ Latinitatis phrasæ haud contemnendæ animaduerti poterant. E gemmarum atque nummorum argumentis quædam singularia, & epigrammata pauca è marmoreis æneisque tabellis excerpta, studiosorum antiquitatis in gratiam, hic adicere non pigebit. In ænea tabella, ab ara & signo Iouis detracta votum.

PRO. SALVTE

IMP. CAESARIS

M. AVRELI. SEVE

RI. ALEXANDRI

PII. FELICIS. AVG.

IOVI. OPTIMO. MAXIMO.

Hic Alexander, post Caracallam & Halagabalum pestiferos tyrannos, auctoritate senatus Imperator Cæsar adolescens appellatus est, ad remedium (vt Lampridius ait) humani generis. Qui cunctis hominibus ob virtutes amabilis fuit, ab aliis pius, ab omnibus cerè sanctus, & utilis reipublicæ iudicatus. Cuius Imperium tredecim annorum senatui bonisque ciuibus *ἀνεκγότων* fuit. Itaque non mirum quod vota pro eius salute plurima suscepta atque soluta sint. Severus tamen à militibus est nuncupatus, ob austeritatem disciplinæ insuetam eius sæculi moribus: quod priorum principum socordia & luxu, vigor & virtus militiæ veteris prorsus concidissent.

fent. quod in caussa, vti tandem prauorum con-
 iuratione fuerit occisus. In alia tabula mar-
 morea grandi, togatus senex sacrificat ad aram
 tripedem cum patera, stans ante simulachrum
 Spei; quam vt deam Romani coluere sacrificiis
 & templis, tam publicè quàm priuatim quisque
 domi: credentes eam cum Genio bono singulis
 in lucem editis hominibus adesse præsto, nec
 ab iisdem ante extremum vitæ diem discedere.
 Non malè igitur *Genialem Spem* vocarunt, cum
Genij indiuiduam comitem opinentur. Qua-
 propter non sine causa deam hanc senes etiam
 imprimis colebant: quia caducam & fragilem
 vitam spes sedulo sustentat, & fulcit. Hanc id-
 circo pulcherrimè Pindarus poëta *νεμεσιόφου*,
 id est, *senectutis nutricem* optimam appellauit, vt
 Plato de republica, & Iustinus martyr ac philo-
 sophus testantur. Simulacrum deæ, vt in numif-
 matibus Imperatorum antiquis reperitur; sic in
 eodem marmore sculptum est virginis stolaræ
 forma; quæ sinistrae manus suspensæ digito-
 rum duorum extremis articulis stolæ suæ laci-
 niam progrediendo librat, & nonnihil attollit,
 dextra elata floris calyculum, tanquam fructus
 nascituri spem quandam ostendit. Quo gestu
 declarare videtur, ex paruis quibusque initiis
 spem nasci: sed meticolosè, & dubiè semper
 promoueri. Additur in tabula hæc obscura
 Epigraphe.

GEN. GENIALIS. SPEI. HELPIDIS.

Quam alibi ex instituto commodius expli-
 cabimus, vt & sequentis inscriptionis argu-
 menta, quam ex basi simulachri *Bacchici* ex-
 scripsimus.

LIBERO. AVG. SIGNVM

SILENI. ET SATYRI

M. VLPIVS. ONESIPHORVS. ET

APPVLEIA. D. D. MARCELLA.

Est

Est & iuuenis laurea coronati signum æneum pulcherrimum & vetustissimum: in cuius collo torques, in sinistro superiore brachio armillæ bullis dependentibus plenæ, rotundis alternatim, & humani cordis specie factis: diceres *Apol-
linis bullati* signum esse, qui & *Ἐλλανόροσ*, vel *Ἐλλαι* appellatus est propter oracula: & à *Ἐλλή* *bullam* dictam Festus auctor est; quæ à collo in pectore prætextatorum dependebat nobilium, auræa & humani cordis figura, teste Macrobio, ut ita demum se homines cogitarent, si corde præstarent, & consilio uterentur. In scemore quidem signi sinistro antiquissimis characteribus insculpta est inscriptio Etrusca; quæ à paucis legi, à nemine ferè intelligi potest. Sunt epitaphia plurima, & quædam cum testamentis, ac donationibus sepulcorum, sed alterius (ut diximus) sunt instituti, hæc omnia latius recognoscere.

Perges amnis Padæ ductu per viginti millia passuum ad fossam Rauennatem, quæ olim *Messanitia* Plinio teste dicta, angusto nunc alveo scaphis dumtaxat nauigabilis.

R A V E N N A

Est antiquitate magis quam ædificiorum pulchritudine modò celebris, à Thessalis, uti Strabo memoriæ prodidit, primùm condita; sed postea ab Umbris atque Sabinis possessa, cum Tuscorum iniuriis vexati Græci, ultro his coloniam inhabitandam cessissent in Græciam redeuntibus. Umbros postea Galli Boij, Boios demum Romani expulerunt. In quorum ditione ac fœdere ad finem vsque, Imperio stante, permansit, donec ab Odouacre, & Herulis illæ prouinciæ subigerentur. Quem de bellatum Theodericus Ostrogothorum rex cepit, atque
Rauen-